

TC İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK

ATATÜRKÇÜLÜK VE TÜRK İNKILABI

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

Gökhan MUTLU

KONU BAŞLIKLARI

- ✦ Çağdaşlaşan Türkiye'nin Temeli Olan Atatürk İlkeleri
- ✦ Siyasi Alanda Meydana Gelen Gelişmeler
- ✦ Hukuk Alanında Meydana Gelen Gelişmeler
- ✦ Eğitim ve Kültür Alanında Meydana Gelen Gelişmeler
- ✦ Toplumsal Alanda Meydana Gelen Gelişmeler
- ✦ Ekonomik Alanda Meydana Gelen Gelişmeler
- ✦ Sağlık Alanında Meydana Gelen Gelişmeler

ATATÜRKÇÜLÜK VE TÜRK İNKILABI

ATATÜRK İLKELERİ

1) CUMHURİYETÇİLİK

- ✦ Cumhur, çoğunluk, halk, bir topluluk veya kitlenin tamamı demektir.
- ✦ Cumhuriyet; bu topluluğun ülkeyi yönetmesi rejimidir.

Cumhuriyetçilik; Ülke yönetiminde ilk, tek ve son sözü her zaman ve daima millet söylemelidir düşünce ve inancına sahip olmak ve bunu savunmaktır.

TÜRKİYE
CUMHURİYETİ

ATATÜRKÇÜLÜK VE TÜRK İNKILABI

ATATÜRK İLKELERİ

1) CUMHURİYETÇİLİK

Cumhuriyetçiliğin Kavramları

- ★ Cumhuriyetçiliğin ilk aşaması ve ilk basamağı seçimdir. Seçim, oy vermektir. Sandıktan çıkan sonuç ulusal iradedir. Ulusal irade mecliste toplanır. Meclis, ülkeyi yönetir.

Böylece ulusal egemenlik uygulanır.

- ★ Herkesin bir oy hakkı vardır. Bu toplumda eşitliğin göstergesidir.

ATATÜRKÇÜLÜK VE TÜRK İNKILABI

ATATÜRK İLKELERİ

1) CUMHURİYETÇİLİK

Cumhuriyetçiliğin Geliştirilmesi

- ✦ Seçme yaşının 25'ten 18'e düşürülmesi
- ✦ 50 bin erkek nüfus için bir milletvekili seçilmesi yerine 20 bin erkek nüfus için bir milletvekili seçilmesi esasının kabul edilmesi
- ✦ Seçme ve seçilme hakkının kadın ve erkeğe eşit haklarla verilmesi
- ✦ Milletvekili olabilmek için vergi verir olma şartının kaldırılması

ÖRNEK SORU

Aşağıdakilerden hangisinin, ulusal egemenlik ve demokrasi ilkelerini güçlendirmek amacına yönelik olduğu savunulamaz?

- A) Çok sesli ve katılımcı bir yönetim anlayışının uygulanması
- B) Limanların millileştirilmesi
- C) Çok partili hayata geçiş denemelerinin yapılması
- D) Kadınlara seçme ve seçilme hakkının verilmesi
- E) Seçmen yaşının düşürülmesi

ÖRNEK SORU

Cumhuriyet döneminde,

- I. ekonomik hayatın düzenlenmesi,
- II. eğitim sisteminin millileştirilmesi,
- III. kadınların siyasi hayata katılımının sağlanması

alanlarından hangilerinde yapılan devrimlerde Cumhuriyetçilik ilkesinin benimsendiği söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

ATATÜRKÇÜLÜK VE TÜRK İNKILABI

ATATÜRK İLKELERİ

2)MİLLİYETÇİLİK(ULUSÇULUK)

Milliyetçilik;kişinin ait olduğu milletin maddi ve manevi bütün değerlerine sahip çıkması,koruması,yaşatması,geliştirmesi ve sonraki nesillere aktarmasıdır.

- ★ Atatürk milliyetçiliğinde milli ve manevi değerlere sahip çıkmak,onları onurla taşımak ve yüceltmek vardır.
- ★ Atatürk milliyetçiliği Türk Milleti'ni yüceltir,Türk Milletiyle övünür ve ona güvenir.Ancak başka milletlere ve o milletlerin değerlerine de saygılıdır.

ATATÜRKÇÜLÜK VE TÜRK İNKILABI

ATATÜRK İLKELERİ

2)MİLLİYETÇİLİK(ULUSÇULUK)

- ✦ Atatürk milliyetçiliğinde ırkçılık yoktur.Saygı ve hoşgörü vardır.
- ✦ Atatürk milliyetçiliğinde aynı ülkede yaşayan farklı etnik unsurlara karşı da ırkçılık yoktur.Türk Milleti etnik unsur ayrımı yapmaksızın eşit kabul edilir.
- ✦ Atatürk milliyetçiliği din ve mezhep bölünmelerine de karşıdır.Bu bakımdan laikdir.

ATATÜRKÇÜLÜK VE TÜRK İNKILABI

ATATÜRK İLKELERİ

2)MİLLİYETÇİLİK(ULUSÇULUK)

- ✦ Atatürk milliyetçiliği saldırgan ve sömürgeci değildir.Barışçıdır.
- ✦ Atatürk milliyetçiliği birlik ve beraberlik temeli üzerine kurulmuştur.

Milliyetçilik ile ilgili İnkılaplar

Bir ulus devleti olarak Türkiye'nin kurulması,TBMM'nin açılması,Türk Tarih Kurumu'nun kurulması,Türk Dil Kurumu'nun kurulması,Türk Parasını Koruma Kanunu'nun çıkarılması,bazı yabancı şirketlerin millileştirilmesi,Kabotaj Kanunu'nun çıkarılması

ÖRNEK SORU

Yeni Türk Devleti'nde,

- I. Türk dilinin yabancı dillerin etkisinden korunması,
- II. yabancı okulların Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlanması,
- III. Türk ekonomisinin yabancı tekellerden kurtarılması

çalışmalarından hangilerinin, milliyetçilik ilkesi doğrultusunda gerçekleştirildiği savunulabilir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) I ve II

E) I, II ve III

ATATÜRKÇÜLÜK VE TÜRK İNKILABI

ATATÜRK İLKELERİ

3) HALKÇILIK

Eşit hukuki haklara sahip olarak aynı mekanı paylaşan ve hayatın getirdiği koşulları birlikte yaşayan topluluklara **halk** denir. Eğer bu topluluk aynı tarihi köklere, sosyal ve kültürel değerlere sahipse, kader, kıvanç ve tasada aynı hisleri paylaşır.

Ulusal Egemenlik ve Halkçılık: Atatürk, halkçılığı ulusal egemenlik ve demokrasi ile birlikte değerlendirmiş ve bütünleştirmiştir. Bu nedenle «Ulusal egemenliğin dayanağı Halkçılık'tır» demiştir.

ATATÜRKÇÜLÜK VE TÜRK İNKILABI

ATATÜRK İLKELERİ

3) HALKÇILIK

Halkçılık ve Sosyal Devlet: Halkçılık yönetimde, siyasette, kalkınmada, gelir dağılımında, devlet olanaklarının kullanılmasında halkın yararının gözetilmesini amaçlar.

Bu amaçla:
Aşar Vergisi'nin kaldırılarak köylünün rahatlaması ve okuma yazma seferberliğinin başlatılması halkçılık ilkesi gereğidir.

ATATÜRKÇÜLÜK VE TÜRK İNKILABI

ATATÜRK İLKELERİ

3)HALKÇILIK

Halkçılık ilkesinde sınıf ayrımı,uygulama ayrımcılığı,ayrıcalıklılık,farklı haklara sahip olma yoktur.Kanun önünde herkes eşittir.

Bu bağlamda;

Medeni Kanun ile kadın-erkek eşitliğinin sağlanması,azınlıkların ayrıcalıklarına son verilmesi,Şapka Kanunu ve Soyadı Kanunu gibi inkılaplar hayata geçirilmiştir.

ÖRNEK SORU

Aşağıdakilerden hangisinin doğrudan Halkçılık ilkesiyle ilgili olduğu söylenemez?

- A) Toplumsal eşitliğin sağlanmasını hedeflemesi
- B) Halkın eğitim ve kültür düzeyini artırmayı amaçlaması
- C) Eğitimde fırsat eşitliğini savunması
- D) Seçmen yaşının yükseltilmesi
- E) Din, cinsiyet ve sınıf ayrımına karşı çıkması

ATATÜRKÇÜLÜK VE TÜRK İNKILABI

ATATÜRK İLKELERİ

4)DEVLETÇİLİK

- ✦ Devletçilik ilkesinin etkinlik alanı ekonomidir.
- ✦ Cumhuriyetin ilk yıllarında halkın elinde yeterli sermayenin olmaması ve ülkede yeterli eleman ve teknik alt yapının olmaması nedeniyle yatırımların devlet eliyle yapılması zorunluluğu doğmuştur.

Devletçilik,devletin kalkınma hamlelerini planlaması ve bu planların belli bir program dahilinde yine devlet eliyle uygulamaya geçirilmesidir.

ÖRNEK SORU

Cumhuriyetin ilk yıllarında devlet, üç beyaz (un, şeker, pamuk) ve üç siyah (kömür, demir, akaryakıt) projesine ağırlık vermiştir.

Bu projeye aşağıdakilerden hangisi amaçlanmıştır olamaz?

- A) Mevcut paranın ülke içinde kalması
- B) Tüm yatırımların sanayi alanına yönlendirilmesi
- C) Dışa bağımlılığın önlenmesi
- D) Temel tüketim mallarının ülke içinde üretilmesi
- E) Ülke ekonomisinin canlandırılması

ATATÜRKÇÜLÜK VE TÜRK İNKILABI

ATATÜRK İLKELERİ

5) İNKILAPÇILIK

İnkılap, halk hareketi ile mevcut yönetimi yıkmak ve ülkeyi geri bırakan ne kadar anlayış ve uygulama varsa bunları yok ederek en gelişmiş ve en ileri sistemi kurma hareketidir.

İnkılapçılık ise;

Hiç durmadan yenileşerek, gelişerek çağdaşlaşmak

Akılcılığı ve bilimselliği kullanarak daha güzele, iyiye ve doğruya ulaşmak için çalışmaktır.

ATATÜRKÇÜLÜK VE TÜRK İNKILABI

ATATÜRK İLKELERİ

6) LAİKLİK

Laiklik ve Özgürlük

Bireyin özel yaşantısında, bir dini inancı benimsemesi, inanması ya da inanmaması özgürlüğüdür.

Bireyin özel yaşamında dindar olması veya olmaması özgürlüğüdür.

Bireyin özel yaşamında bir mezhebi seçmesi veya seçmemesi özgürlüğüdür.

Laiklik, yalnız din ve dünya işlerinin ayrılması demek değildir. Bütün yurttaşların vicdan, ibadet ve din hürriyeti demektir.

ATATÜRKÇÜLÜK VE TÜRK İNKILABI

ATATÜRK İLKELERİ

6) LAİKLİK

- ✦ Laik bir toplumda bireyler bir arada uyum içerisinde yaşarlar bu nedenle laiklik saygı ve hoşgörü ortamını oluşturur ve amaçlar.
- ✦ Laik devlet bir din devleti değildir. Ancak bir dinsizlik devleti de değildir. Devlet tüm inançlar karşısında tarafsızdır ve eşit mesafededir.
- ✦ Laiklik, din adına uydurulmuş sapık ve batıl inançlar ile hurafeler karşısında tarafsız değildir. Bunlarla mücadele eder.

LAİKLİK, asla dinsizlik olmadığı gibi, sahte dindarlık ve büyüçülükle mücadele kapısını açtığı için, gerçek dindarlığın gelişmesi imkanını temin etmiştir.

ÖRNEK SORU

- Bizim dinimiz hiçbir vakit kadınların erkeklerden geri kalmasını talep etmemiştir. Allah'ın emrettiği şey kadın ve erkek beraber olarak ilim ve kültür edinmelidir.

Atatürk'ün bu sözleri;

- I. Eşitlik,
- II. Bağımsızlık,
- III. Akıl ve bilimsellik

ilkelerinden hangilerini vurguladığı söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) I, II ve III

SİYASAL ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

SALTANATIN KALDIRILMASI (1 KASIM 1922)

NEDENLERİ

- ✦ Saltanat sisteminin ulusal egemenlik ile bağdaşmaması
- ✦ İtilaf Devletleri'nin daha önce Londra Konferansı'nda olduğu gibi Lozan Barış Konferansı'nda da iki hükümeti birlikte çağırması
- ✦ Saltanat makamının Kurtuluş Savaşı boyunca İtilaf Devletleri ile birlikte hareket etmesi
- ✦ Ülke içinde yaşanan ve ilerde yaşanması muhtemel tartışmalara son verilmek istenmesi

SİYASAL ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

SALTANATIN KALDIRILMASI (1 KASIM 1922)

1 Kasım 1922’de TBMM tarafından saltanat kaldırılmış,halifelik makamı ise siyasi yetkilerinden tamamen arındırılarak ve dini bir sembol olarak devam ettirilmiştir.

SİYASAL ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

SALTANATIN KALDIRILMASI (1 KASIM 1922)

SONUÇLARI

- ✦ Ulusal egemenliğin önündeki en büyük engel kaldırıldı.
- ✦ İtilaf Devletleri'nin ikililik çıkarma planları bozuldu.TBMM,Türkiye'nin tek gücü ve tek temsilcisi oldu.
- ✦ Osmanlı Devleti resmen sona erdi.
- ✦ Padişah Vahdettin İngiltere'den sığınma talebinden bulundu ve İngiliz gemisiyle ülkeyi terk etti.

Padişah Vahdettin

SİYASAL ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

TBMM saltanatı kaldırmış fakat Halifelik makamını devam ettirmiştir. Osmanlı soyundan **Abdülmecid Efendi**'yi halife tayin etmiştir.

Böylece din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılma sürecinde saltanatın kaldırılması Laikliğin **ilk aşaması** olarak kabul edilir.

SİYASAL ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

II. TBMM'NİN AÇILIŞI (11 AĞUSTOS 1923)

- ✦ Kurtuluş Savaşı devam ettiğinden I. TBMM 1921 Anayasası'nda belirtilen iki yıllık görev süresini doldurmasına rağmen seçimleri yenileyememişti.
- ✦ I. TBMM zor şartlar altında çalışmış, Kurtuluş Savaşını yürütmüş, ancak bu arada çok yıpranmıştı.
- ✦ Ayrıca I. TBMM görüş ayrılıklarının oldukça fazla olduğu bir meclisti. Milletvekillerinin ortak amacı milli bağımsızlığın kazanılması idi. Kurtuluş Savaşı bittiğinde bu görüş ayrılıkları iyice su yüzüne çıkmıştı.

1 Nisan 1923'te seçimlerin yenilenmesi kararı alındı.
II. TBMM, 11 Ağustos 1923'te yeni dönem çalışmalarına başladı.

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

SİYASAL ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

II. TBMM'NİN AÇILIŞI (11 AĞUSTOS 1923)

II. TBMM'NİN ÖZELLİKLERİ

- ✦ I.TBMM ihtilal meclistir. II. TBMM ise İnkılâp meclisidir. İnkılâpların büyük kısmı II. TBMM tarafından gerçekleştirilmiştir.
- ✦ 24 Temmuz 1923'te imzalanan Lozan Antlaşması, 23 Ağustos 1923'te II. TBMM tarafından onaylandı. (II. TBMM'nin ilk icraatı)
 - ✦ Ankara'yı Başkent ilan etmiştir.
 - ✦ Cumhuriyet'i ilan etmiştir.
 - ✦ Halifeliği kaldırmıştır.

I.TBMM'nin tek inkılabı Saltanatı kaldırmak olmuştur.

SİYASAL ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

CUMHURİYETİN İLANI (29 EKİM 1923)

- ✦ Atatürk, 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıktığı günden itibaren kafasındaki cumhuriyet hayallerini gerçekleştirme heyecanı ile yaşamıştır.
- ✦ Amasya, Erzurum ve Sivas Kongreleri'nde bu düşüncesi üstü kapalı olarak ifade edilmiştir.
- ✦ Meclis'in 23 Nisan 1920'de açılmasının ardından ilk karar olarak «**Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir**» kararı alınarak cumhuriyetin ilk sinyali verilmiştir.

**HAKİMİYET
MİLLETİNDİR**

SİYASAL ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

CUMHURİYET'İN İLANI'NIN SONUÇLARI

- ✦ 1921 Anayasası'nın ilgili maddeleri değiştirildi.
- ✦ Meclis Hükümeti Sistemi'nden Kabine Sistemi'ne geçildi.
- ✦ Meclis başkanlığı ile hükümet başkanlığı birbirinden ayrıldı.
- ✦ Rejimin ve devletin adı belli oldu.Devlet başkanlığı sorunu çözüldü.

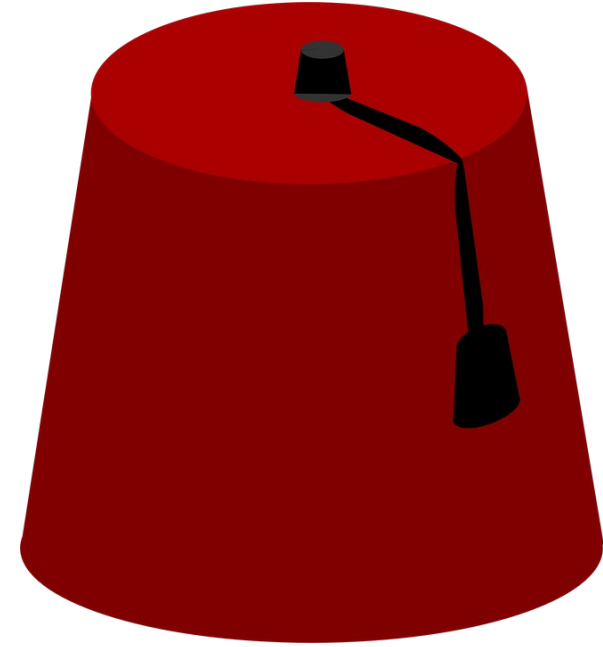
Daha uyumlu ve yürütmeyi aksatmayacak hükümetlerin oluşması için zemin hazırlandı.

SİYASAL ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

HALİFELİĞİN KALDIRILMASI (3 MART 1924)

NEDENLERİ

- ✦ Halife Abdülmecit'in TBMM'nin belirlediği kurallara uymaması.
- ✦ Halifeliğin laiklikle bağdaşmaması.
- ✦ Halifeliğin cumhuriyet rejimi ile çelişki içinde olması.
- ✦ Halifelik makamının cumhuriyet karşıtları için sığınak haline gelmesi.
- ✦ Halifelik makamının yapılacak inkılâplar için engel görülmesi.
- ✦ Türkiye'nin dışişlerini olumsuz etkilemesi.

SİYASAL ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

HALİFELİĞİN KALDIRILMASI (3 MART 1924)

Halifeliğin Kaldırıldığı Gün Kabul Edilen Kanunlar

- ✦ Tevhid-i Tedrisat Kanunu kabul edildi.
- ✦ Şer'iyye ve Evkaf Vekâleti kaldırılarak yerine Vakıflar Genel Müdürlüğü ve Diyanet İşleri Başkanlığı kuruldu.
- ✦ Erkan-ı Harbiye Vekâleti kaldırılarak; yerine Genel Kurmay Başkanlığı ve Milli Savunma Bakanlığı oluşturuldu.
- ✦ Osmanlı hanedanı mensuplarının yurt dışına çıkarılmasına karar verildi.

SİYASAL ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

HALİFELİĞİN KALDIRILMASI (3 MART 1924)

SONUÇLARI

- ✦ Laikliğe geçişin en önemli aşması oldu.
- ✦ Cumhuriyetin karakteri tam olarak belli oldu.
- ✦ Ümmetçilik en önemli dayanağını kaybetti.
- ✦ Ulusal egemenlik pekiştirildi.
- ✦ İnkılap süreci hızlandı.
- ✦ Dış ilişkilere yönelik soğukluk ortadan kalktı.

ÖRNEK SORU

- I. İslam dünyasında halifelik kavgalarının sona ermesi
- II. Milliyetçiliğin temellerinin güçlenmesi
- III. Ulusal egemenlik ilkesinin pekiştirilmesi
- IV. Laik düzene geçişte önemli bir adımın atılması
- V. Azınlıkların hak ve özgürlüklerinin kısıtlanması

Yukarıdaki gelişmelerden hangisi halifeliğin kaldırılmasının sonuçları arasında gösterilemez?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

SİYASAL ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

1924 ANAYASASININ KABULÜ

1924 Anayasası neden hazırlanmıştır?

✦ Teşkilat-ı Esasiye (1921 Anayasası), olağanüstü şartlarda hazırlanmış, bir savaş dönemi anayasası idi. Kurtuluş Savaşı'nın şartlarında ayrıntılı bir Anayasa hazırlayacak vakit ve imkân yoktu.

Madde 1: Türkiye Devleti bir cumhuriyettir.

Madde 2: Devletin başkenti Ankara, dili Türkçe, dini İslam'dır.

Madde 3: Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir.

Madde 4: Türk milletini ancak Türkiye Büyük Millet Meclisi temsil eder ve millet adına egemenlik hakkını yalnız o kullanır.

Madde 5: Yasama yetkisi ve yürütme gücü Büyük Millet Meclisinde belirir ve onda toplanır.

Madde 6: Meclis, yasama yetkisini kendisi kullanır.

SİYASAL ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

1924 ANAYASASINDA YAPILAN BELLİ BAŞLI DEĞİŞİKLİKLER

1928 yılında 2. Maddede yer alan “Devletin dini İslam’dır.” İfadesi ve 26. Maddede yer alan “TBMM’nin şer’i hükümlerin yerine getirmesi” ifadeleri Anayasadan çıkarılmıştır.

1934 yılında 10. Madde “30 yaşını bitiren kadın, erkek her Türk milletvekili seçilebilir.” Şeklinde değiştirilmiştir.

1937 yılında, Atatürk ilkeleri Anayasanın ikinci maddesine eklendi.

SİYASAL ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

ÇOK PARTİLİ HAYATA GEÇİŞ DENEMELERİ

23 Nisan 1920’de açılan ilk TBMM’de siyasi partiler yoktur. Bütün vekiller Misak-ı Milli’yi gerçekleştirme fikri etrafında birleşmişti.

İlk anayasa hazırlanırken; mecliste Tesanüt, İstiklal, Islahat ve Halk Zümresi gibi gruplar oluştu

Mustafa Kemal bu zor durumun aşılabilmesi için meclis de I. Grup denilen **Anadolu ve Rumeli Müdafa-i Hukuk Grubu**’nu kurdu.

Bu grubun karşısında olanların tümüne birden II. Grup, ya da Muhafaza-i Mukaddesat Grubu denildi.

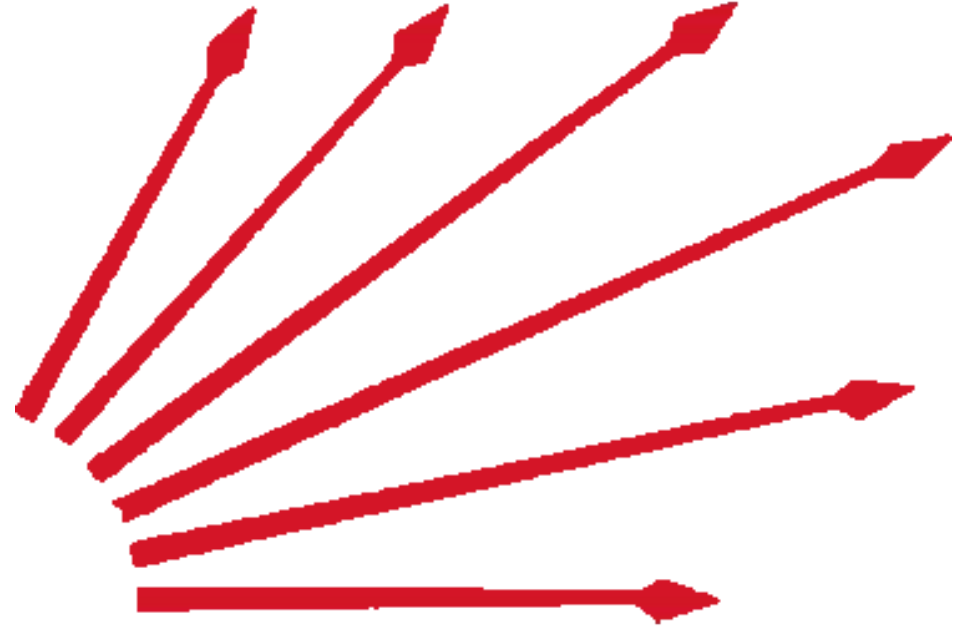
SİYASAL ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

CUMHURİYET HALK PARTİSİ

✦ Anadolu ve Rumeli Müdafa-i Hukuk Grubu 9 Eylül 1923'de Halk Fırkasına dönüştü.

✦ Halk Fırkası 1924'de Cumhuriyet Halk Fırkası; 1935'de ise Cumhuriyet Halk Partisi adını almıştır. Bu partinin başkanlığını ve cumhurbaşkanlığını 1938'e kadar Mustafa Kemal yürüttü. 1938 ile 1950 arasında İsmet İnönü CHP'nin başkanlığını yürüttü.

CHP **devletçilik** ve ilkesini benimsemiş olmasından dolayı kendisinden sonra kurulan partilerden ayrılır.

SİYASAL ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

TERAKKİPERVER CUMHURİYET FIRKASI

- ✦ Milletvekilleri arasında saltanatın kaldırılması, halifeliğin kaldırılması ve cumhuriyetin ilanı sonucunda görüş ayrılıkları çıktı.

Halk Fırkası içinde en fazla karşı çıkılan konular devletçilik ve inkılâpçılık oldu.

Görüş ayrılıklarının giderek artması sonucunda CHF'den ayrılan milletvekilleri ile ordudaki görevlerinden ayrılan milletvekilleri 17 Kasım 1924'de **Terakki Perver Cumhuriyet Fırkası**'nı kurdular.

Kazım Karabekir

Ali Fuat Paşa

Rauf Bey

Adnan

SİYASAL ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

TERAKKİPERVER CUMHURİYET FIRKASI

- ✦ Terakki Perver Cumhuriyet Fırkası devletçilik ile inkılapların hızlı ve köktenci olmasına karşıydı.
- ✦ Ekonomide **liberalizmi** benimsiyordu.

Partinin dini inançlara saygılı olduğunu slogan haline getirmesi, eski düzeni isteyenleri bu partide topladı.

- ✦ Şeyh Said İsyanı sonucunda bakanlar kurulu kararıyla kapatıldı.

SİYASAL ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

ŞEYH SAİT İSYANI (1925) NEDENLERİ

- ✦ Yenilik hareketlerinin istenmemesi.
- ✦ Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nın ümit verici tutumşarı ve cumhuriyet düşmanlarının din elden gidiyor parolasını kullanması.
- ✦ Musul'u Türkiye'ye vermek istemeyen İngiltere'nin Irak ile Türkiye arasına tampon vazifesi görecektir olan Kürt Devleti kurdurmak istemesi.
- ✦ Doğu Anadolu'nun yıllarca ihmal edilmiş olması.
- ✦ Toprak ağalarının yeni devleti çıkarlarına uygun bulmaması.

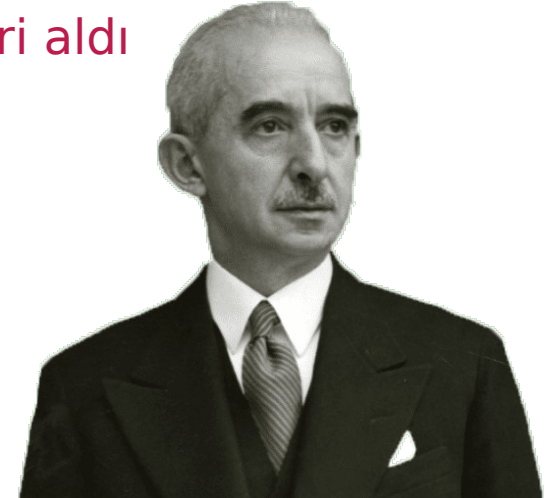
13 Şubat 1925'de Diyarbakır'da başlayan isyan Genç, Erzurum, Elazığ, Muş ve Bitlis'te etkili oldu. Bu bunalımlı dönemde Ali Fethi Okyar hükümeti istifa etti.Yerine İsmet İnönü hükümeti kuruldu.

SİYASAL ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

ŞEYH SAİT İSYANI (1925)

İsmet Paşa Hükümeti isyanı bastırmak amacıyla şu önlemleri aldı

- ✦ Bölgede sıkıyönetim ilan edildi.
- ✦ Bölgeye ordu sevk edildi.
- ✦ Hıyanet-i Vataniye Kanununu tamamlar nitelikte olan ve rejimin tartışılmasını yasaklayan Takrir-i Sükûn Kanunu ilan edildi. (4 Mart 1925'den 2 Mart 1927'ye kadar yürürlükte kalan bu kanun inkılâpların kabul edilmesini kolaylaştırdı.)
- ✦ İstiklal Mahkemeleri yeniden kuruldu.

İsyan 15 Nisan 1925'de tamamen bastırıldı ve suçlular cezalandırıldı.

Cumhuriyet tarihinde rejime karşı çıkan ilk isyandır.

SİYASAL ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

MUSTAFA KEMAL'E SUİKAST GİRİŞİMİ (16 HAZİRAN 1926)

NEDENLERİ

- ✦ Bazı grupların Mustafa Kemal'i ortadan kaldırarak amacına ulaşmak istemesi.
- ✦ Rejimi değiştirmek isteyen çevrelerin düşünceleri

Bu girişimden Giritli Şevki denilen kayıkçı sayesinde devletin haberi oldu ve suikast başarısız oldu.

Benim naçiz vücudum elbet bir gün toprak olacaktır, ancak Türkiye Cumhuriyeti ilelebet payidar kalacaktır.

SİYASAL ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

SERBEST CUMHURİYET FIRKASI (12 AĞUSTOS 1930)

Kurulma Sebepleri

- ✦ 1929'da meydana gelen dünya ekonomik bunalımının Türkiye'yi de olumsuz etkilemesinden dolayı mecliste bunalımlar meydana gelmiştir. Mustafa Kemal bu bunalımın yeni bir partinin kurulması ile aşılabacağına inanmaktadır.
- ✦ Meclise demokrasinin gereği olan çok sesliliği getirmek.
- ✦ Ülkenin çok partili hayata hazır hale geldiğinin tahmin edilmesi.

Mustafa Kemal arkadaşı olan Ali Fethi Okyar'ın Serbest Cumhuriyet Fırkası'nı kurmasını sağlamıştır.

Serbest Cumhuriyet Fırkası ekonomide devletçilik yerine **liberal ekonomiyi** savunmuştur. Parti inkılâplar ve Mustafa Kemal'e saygılıydı.

SİYASAL ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

Kurduğum partide
cumhuriyet
düşmanlarının
toplanması üzerine
partiyi kapatmak
zorunda kaldım

SİYASAL ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

MENEMEN OLAYI (23 ARALIK 1930):

- ✦ Derviş Mehmet denilen bir isyancı “şariat isteriz” diyerek Menemen halkını isyana çağırdı.
- ✦ İsyanı önlemeye çalışan asteğmen Mustafa Fehmi Kubilay isyancılar tarafından öldürüldü. Bölgeye gelen askeri birlikler isyanı bastırdı.

SONUÇLARI

- ✦ Çok partili hayat için ortam oluşmadığı görüldü.
- ✦ Rejimin yerleşmesi için daha dikkatli olunması gerektiği görüldü.
- ✦ SCF'nin kendi kendini kapatmasının **haklılığı** anlaşıldı.

İnkılâpların yerleşmesi için 1945 yılına kadar bir daha çok partili hayat denenmedi.

SİYASAL ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

KADINLARA SİYASAL HAKLARIN VERİLMESİ

- ✦ Kadınlara 3 Nisan 1930'da **belediye seçimlerinde** seçme ve seçilme hakkı;
- ✦ 29 Ekim 1933'de seçimlerinde seçme ve seçilme hakkı; **muhtar**
- ✦ 5 Aralık 1934'de ise **milletvekili seçimlerinde** seçme ve seçilme hakkı verildi.

1935 seçimlerinde 18 kadın milletvekili meclise girmiştir.

HUKUK ALANINDA YAPILAN İNKILAPLAR

TÜRK MEDENİ KANUN'UNUN KABULÜ (1926)

✦ Osmanlı'da Şer'i hukuk kuralları geçerli idi. Bu kurallar toplumsal hayat içerisinde kadın ile erkek arasında eşitsizliğe neden oluyordu.

✦ Kadınların evlenme ve boşanma hakkı yoktu.

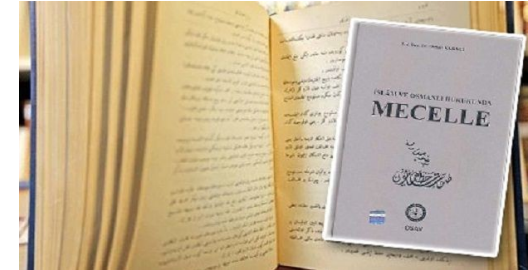
✦ Bir erkek birden fazla kadınla evlenme hakkına sahipti.

✦ Kadınların herhangi bir işte çalışma hakkı yoktu.

Kız çocukların miras hakkı yoktu.
Mahkemelerde iki kadının şahitliği, bir erkeğin şahitliğine eşit kabul ediliyordu.

Ahmet Cevdet Paşa

HUKUK ALANINDA YAPILAN İNKILAPLAR

TÜRK MEDENİ KANUN'UNUN KABULÜ (1926)

✦ Osmanlı'da hukuk birliğı de yoktu.

Müslüman tebaa kendi dininin kurallarına göre mahkeme edildiğı için, gayrimüslim tebaa bu kurallarla mahkeme edilemezdi.

Bu yüzden onların kendi Cemaat mahkemeleri vardı.

Ayrıca Şer'i kuralların yorumlanması konusunda da kadılar arasında farklılık olabiliyordu.

HUKUK ALANINDA YAPILAN İNKILAPLAR

TÜRK MEDENİ KANUN'UNUN KABULÜ (1926)

Medeni Kanun nedir ?

İnsanların günlük yaşantısında karşılaştıkları; kişiler arası ilişkiler, aile ilişkileri (evlenme, boşanma), vb. ilişkiler hakkında kurallar getirerek toplumsal hayatı düzene sokan kanundur.

Dönemin en yeni, çağdaş, sorunlara kalıcı çözümler sunan ve Türk yaşantısına en uygun Medeni Kanunu olan **İsviçre Medeni Kanunu** esas alınarak 17 Şubat 1926'da Türk Medeni Kanunu hazırlanmıştır. Bu kanun 4 Ekim 1926'da uygulamaya konulmuştur.

HUKUK ALANINDA YAPILAN İNKILAPLAR

TÜRK MEDENİ KANUN'UNUN KABULÜ (1926)

Medeni Kanun'un Türk Kadınına Sağladığı Bazı Haklar

- ✦ Kadına istediği mesleği seçme hakkı vermiştir.
- ✦ Tek eşle evlilik kabul edilmiştir.
- ✦ Resmî nikâh zorunluluğu getirilmiştir.
- ✦ Mirastan eşit pay almaları sağlanmıştır.
- ✦ Mahkemede kadının şahitliğinin kabul edilmesi sağlanmıştır.
- ✦ Boşanma, şartlara bağlanmıştır.
- ✦ Evlenme yaşı sınırı getirilmiştir.

HUKUK ALANINDA YAPILAN İNKILAPLAR

TÜRK MEDENİ KANUN'UNUN KABULÜ (1926)

- ✦ Türk Medeni Kanununun kabulü, kadın ile erkek arasındaki eşitliği sağladığı için Atatürk ilkelerinden **HALKÇILIK** ilkesi ile ilgilidir.
- ✦ Şer'i hükümlerin yerine çağdaş kurallar getirdiği için **LAİKLİK** ilkesi ile ilgilidir.
- ✦ Batı'yı örnek alarak, çağdaş hukuk kuralları getirdiği için **İNKİLÂPÇILIK** ilkesi ile ilgilidir.

Medeni Kanun ile sosyal ve ekonomik alanda kadın-erkek eşitliği sağlanmıştır. Ancak **siyasi** alanda henüz kadın-erkek eşitliği sağlanmamıştır.

ÖRNEK SORU

Medeni Kanun'un kabulü ile,

- Boşanmada eşitlik
 - Mirasta eşitlik
 - Kadınların istediği mesleğe girebilmesi
 - Mahkemelerde kadınların şahitliğinde eşitlik
- ilkeleri benimsenmiştir.

Buna göre;

- kadınlara siyasal haklar tanındığı,
- aile hukukunda köklü değişiklikler yapıldığı,
- kadınlarla erkekler arasında sosyal ve ekonomik eşitliğin sağlandığı

durumlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
- D) I ve III E) II ve III

HUKUK ALANINDA YAPILAN İNKILAPLAR

HUKUK ALANINDA YAPILAN DİĞER İNKILAPLAR

- ✦ İtalya'dan Ceza Kanunu (1926)
 - ✦ Alman ve İtalyan kanunlarından, Ticaret Kanunu (1926)
 - ✦ Almanya'dan Ceza Muhakemeleri Kanunu (1929)
 - ✦ Alman ve İtalyan kanunlarından, Deniz Ticaret Kanunu (1929)
 - ✦ İsviçre'den İcra ve İflas Kanunu (1929)
- örnek alınarak hazırlanmıştır.

EĞİTİM VE KÜLTÜR ALANINDA YAPILAN İNKILÂPLAR

TEVHİD-İ TEDRİSAT KANUNU (3 MART 1924)

NEDENLERİ

Osmanlı'da eğitim-öğretimde birlik yoktu. Bir tarafta eski usul eğitim veren mahalle mektepleri ve medreseler varken diğer yanda, Tanzimat döneminden itibaren açılmaya başlayan batılı tarzda, modern eğitim veren okullar vardır. Bu iki eğitim sisteminden birbirini anlamayan, dünya görüşleri tamamen farklı insanlar yetişmekteydi.

Bu durum milli birlik ve beraberliğe büyük zarar vermekteydi.

EĞİTİM VE KÜLTÜR ALANINDA YAPILAN İNKILÂPLAR

TEVHİD-İ TEDRİSAT KANUNU (3 MART 1924)

NEDENLERİ

- ✦ Osmanlı'da cemaat okulları ve yabancı okullar vardı. Bu okullardaki eğitim-öğretime Osmanlı Devleti hiç karışmamıştı. Bu okullarda devlete büyük zarar veren bölücü eğitim faaliyetleri yürütülmüştü.
- ✦ Osmanlı Devletinin belirgin ve tek elden yürütülen bir eğitim politikası, müfredat programı yoktu. Her eğitim kurumu kendi müfredatını uygulamaktaydı.
- ✦ Osmanlı'dan kalan eğitim kurumlarının Türkiye Cumhuriyeti'nin ihtiyaçlarını karşılamamaktaydı.

EĞİTİM VE KÜLTÜR ALANINDA YAPILAN İNKILÂPLAR

TEVHİD-İ TEDRİSAT KANUNU (3 MART 1924)

KANUNUN GETİRDİKLERİ

- ✦ Türkiye'deki bütün eğitim öğretim kurumları Milli Eğitim Bakanlığına bağlandı.
- ✦ Şeriyeye ve Evkaf Vekâletine bağlı bütün medreseler, Askerî Rüştiye ve İdadiler, yetim mektepleri Millî Eğitim Bakanlığına bağlanmıştır. Artık işlevini yerine getiremez durumdaki medreseler kapatıldı.
- ✦ İlahiyat Fakülteleri ve din adamı yetiştirecek okulların kurulmasına karar verilmiştir.

EĞİTİM VE KÜLTÜR ALANINDA YAPILAN İNKILÂPLAR

TEVHİD-İ TEDRİSAT KANUNU (3 MART 1924)

Ayrıca;

- ✦ Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile Yabancı okullara kısıtlamalar getirilmiştir.
- ✦ Bu okulların tamamı **MEB**'e bağlandı.
- ✦ Bu okullarda, Türk öğretmenler tarafından Türkçe genel kültür dersleri verilmesi zorunlu hale getirildi.
- ✦ Bu okulları Türk müfettişlerin denetlemesi zorunlu hale getirildi.
- ✦ Bu okullardaki öğretmenlerin dini kıyafetle okulda dolaşmaları yasaklandı.
- ✦ Bu okullarda öğrencilerin dini ayinlere zorlanmaları yasaklandı.

EĞİTİM VE KÜLTÜR ALANINDA YAPILAN İNKILÂPLAR

MAARİF TEŞKİLATI KANUNU(1926)

- ✦ Millî Eğitim Bakanlığı'nın nasıl çalışacağı Maarif Teşkilatı Kanunu ile belirlenmiştir.
- ✦ Türkiye'de ilkokul, lise ve üniversitelerde verilecek eğitimin esasları bu kanunla düzenlenmiştir.

Bu kanunla bugünkü eğitim sisteminin ana çizgileri oluşturuldu.

EĞİTİM VE KÜLTÜR ALANINDA YAPILAN İNKILÂPLAR

HARF İNKILÂBİ (1 KASIM 1928)

- ✦ Osmanlı Devleti döneminde kullanılan dil Türkçedir. Türkçe Arap alfabesi ile yazılmaktadır.

Osmanlıca diye bir dil yoktur. Osmanlı dönemi Türkçesi diyebiliriz.

دیدیتم کتاب اشنغی یار پی
بکا یاری اولرسه اوله کلد
شول بیکی شرح ایلم ترنج
حکایت همان معنی نیا دونا
چور نه نخدن کخدن طغری
بنی هجرتندن علیه السلام
نچا پیدی تواریخ اگر خور کد
دلنجادن لیش دوجی یار پی
که کلی حکایتلر ایرش بکد
کطات مغل اید شاباش حبه
عبارت کیر و سر طوندن طنا
شفت یکرل اولایک بوغنی
حسابی یکلما میچون تمام
ددم اوشاقیا کد کوره کد

EĞİTİM VE KÜLTÜR ALANINDA YAPILAN İNKILÂPLAR

HARF İNKILÂBİ (1 KASIM 1928)

Arap Alfabetesi ile Türkçe arasında okuma-yazmayı zorlaştıran bir takım uyumsuzluklar vardır.

- ✦ Arap Alfabetesinde harfler kelimenin başında, sonunda ve ortasında şekil değiştirmektedir.
- ✦ Arap dilinde olup, Türkçede bulunmayan sesler vardır.
- ✦ Türkçede olup Arap alfabesinde olmayan sesler vardır.
- ✦ Osmanlı Türkçesi sesli harf ya da hareke (Arap alfabesinde sesli harflere karşılık gelen işaretler) olmadan yazılmaktadır.

f	g	ğ	ı	o	d	r	n	h	p	q	w
ف	گ	غ	ع	ط	د	ر	ن	ه	پ	ق	و

u	i	e	a	ü	t	k	m	l	y	ş	x
ص	ض	ه	ا	ع	ت	ك	م	ل	ی	ش	خ

<	j	ö	v	c	ç	z	s	b	.	,
<	ز	ث	و	ج	چ	ز	س	ب	ج	/

Tüm bunlar kelimeleri okumak yerine biçimlerini ezberlemeye yol açıyordu. Bu yüzden ülkede okuma yazma bilen sayısı çok azdı.

EĞİTİM VE KÜLTÜR ALANINDA YAPILAN İNKILÂPLAR

HARF İNKILÂBİ (1 KASIM 1928)

- ✦ Öncelikle şair, tarihçi, edip, dil uzmanı ve milletvekillerinden oluşan bir “**Dil Komisyonu**” kuruldu.
- ✦ Bu komisyon, Latin alfabesini temel alarak Türk Alfabetini hazırladı.

1 Kasım 1928’de TBMM, “Yeni Türk Harfleri Hakkında Kanun”u kabul etti.

Harf inkılâbından önce ülkede okuma yazma bilenlerin oranı erkeklerde % 7, kadınlarda %04(binde 4)

EĞİTİM VE KÜLTÜR ALANINDA YAPILAN İNKILÂPLAR

MİLLET MEKTEPLERİ'NİN AÇILMASI

- ✦ Harf inkılâbından sonra, Ülkede okuma-yazma seferberliği ilan edildi.
- ✦ 24 Kasım 1928'de **Millet Mektepleri** açıldı. Okul çağının dışında kalmış, 16-45 yaş arasındaki herkes, okuma-yazma öğrenebileceği Millet Mekteplerine gitmiştir.

EĞİTİM VE KÜLTÜR ALANINDA YAPILAN İNKILÂPLAR

TÜRK TARİH KURUMUNUN AÇILMASI (13 NİSAN 1931)

- ✦ Osmanlı Devleti'nde tarih; Osmanlı Devleti'nin kuruluşu ile başlayan hanedancı tarih anlayışı veya İslamiyet'in doğuşu ile başlayan ümmetçi tarih anlayışı şeklindeydi.

- ✦ Osmanlı Devleti'nden ya da İslamiyet'ten önce de Türkler yaşamış, pek çok devlet kurmuş, bir kültür inşa etmişti. Dünya tarihinin seyrini değiştirecek kadar önemli etkileri vardı. Türkler tarih boyunca çok büyük roller üstlenmişti. İşte özellikle bu konularla ilgili araştırmalar yaparak, atalarını tanıyan, Türk olmaktan gurur duyan nesiller yetiştirilmeliydi.

Bu amaçlarla 13 Nisan 1931'de Türk Tarihini Tetkik Cemiyeti kurulmuştur. (Türk Tarih Kurumu)

ÖRNEK SORU

1931’de Türk Tarih Kurumunun kurulması ile;

- I. ulusal bir tarih tezi oluşturmak,
- II. hanedan ve ümmet tarihi anlayışından ulusal tarih anlayışına geçmek,
- III. Türklerin üstün bir ırk olduğunu kanıtlamak,
- IV. Türk tarihinin Osmanlı tarihi ile sınırlı olmadığını göstermek,
- V. Türklerin eski ve köklü bir tarihe sahip oldukları gerçeğini ortaya çıkarmak

**amaçlarından hangisine ulaşılmaq istendiği sa-
vunulamaz?**

- A) I B) II C) III D) IV E) V

EĞİTİM VE KÜLTÜR ALANINDA YAPILAN İNKILÂPLAR

TÜRK DİL KURUMUNUN AÇILMASI (12 TEMMUZ 1932)

KURULUŞ NEDENLERİ

- ✦ Türk dili üzerinde araştırmalar yaparak Türk dilinin zenginleşmesini sağlamak,
- ✦ Dilimizi yabancı kelimelerden arındırmak,
- ✦ İstanbul ve Anadolu arasındaki farklılığı gidermek,
- ✦ Türkçeyi bilim dili haline getirmek,
- ✦ Okuma-yazma oranını arttırmak

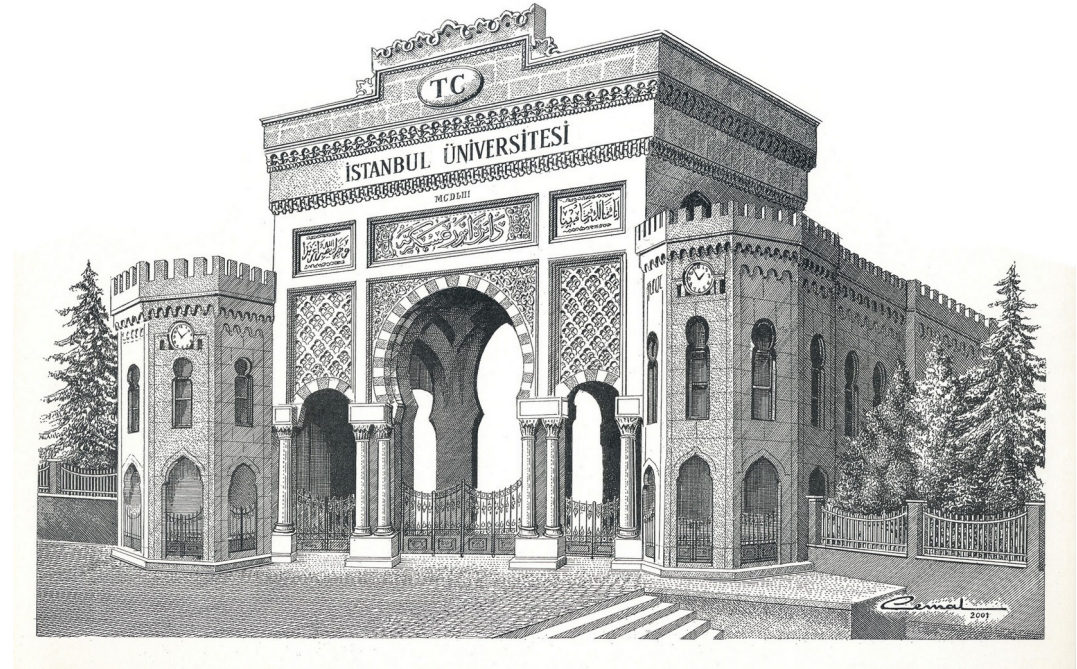
Tüm bu amaçlar doğrultusunda 12 Temmuz 1932'de Türk Dil Kurumu kuruldu.

EĞİTİM VE KÜLTÜR ALANINDA YAPILAN İNKILÂPLAR

ÜNİVERSİTE REFORMU (DARÜLFÜNUN YERİNE İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ)

- ✦ Osmanlı'dan kalma Darülfünun'un yeni eğitim sistemine ve Cumhuriyetin ihtiyaçlarına ayak uydurmaması nedeniyle kapatıldı.
- ✦ Yerine **İstanbul Üniversitesi** kuruldu.(1933)

EĞİTİM VE KÜLTÜR ALANINDA YAPILAN İNKILÂPLAR

EĞİTİM ALANINDAKİ DİĞER GELİŞMELER

- ✦ 1924'te **Musiki Muallim Mektebi** (Müzik Öğretmen Okulu) kurulmuştur.
- ✦ 1928'de Osmanlı döneminden kalan Sanayi-i Nefise Mektebi, **Güzel Sanatlar Akademisi**'ne dönüştürülerek çağdaş bir nitelik kazandırılmıştır.
- ✦ 1932'de **Cumhurbaşkanlığı Filarmoni Orkestrası** kurulmuş, 1934'te **Millî Musiki Akademisi**, 1936'da **Ankara Konservatuvarı** açılmıştır.
- ✦ 1933'te **Yüksek Ziraat Enstitüsü** açıldı.
- ✦ 1936'da Ankara'da **Dil-Tarih-Coğrafya Fakültesi** kuruldu.
- ✦ 1937'de İstanbul **Resim ve Heykel Müzesi** açılmıştır.

TOPLUMSAL ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

TEKKE, ZAVİYE VE TÜRBELERİN KAPATILMASI (30 KASIM 1925)

Tekke: Tarikat üyelerinin toplandıkları, ibadetlerini yaptıkları ve hatta yaşamlarını sürdürdükleri mekânlara denir.

Zaviye: Tekkenin küçüğüdür. Yani zaviye de tarikat merkezidir.

TOPLUMSAL ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

TEKKE, ZAVİYE VE TÜRBELEİN KAPATILMASI (30 KASIM 1925)

- ✦ Osmanlı Devleti'nin ilk zamanlarında önemli işler üstlenen tarikatlar, zamanla asıl amaçlarını kaybederek bazı kişilerin siyasi ve ekonomik çıkarlarına hizmet eden yerler olmuşlardır.
- ✦ Özellikle **Şeyh Sait İsyanı** süreci hızlandıran bir etken olmuştur.
- ✦ Ancak; bu yerlerin mülkiyet haklarına karışılmadı. Cami ve mescitlere dokunulmadı.

Aynı kanunla genelde tarikat üyelerinin kullandığı ve toplumda ayrıcalık bildiren şeyh, mürit, seyyid, şerif, derviş, falcı, üfürükçü, türbedar gibi unvanlar da kaldırılmıştır.

TOPLUMSAL ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

KILIK-KIYAFET KANUNU (ŞAPKA KANUNU) 1925

Osmanlı toplumunda; Kıyafet birliği yoktu. Bir insanın kıyafetinden rütbesi, zenginliği ve ne iş yaptığı anlaşılabilirdi.

Şapkadan önce devlet memurlarının kullandığı “Fesin” İslamiyet ile hiçbir alakası yoktur. Hatta fes giylmesini zorunlu kılan Osmanlı Padişahı II. Mahmut’a halk “Gâvur Padişah” demiştir.

TOPLUMSAL ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

KILIK-KIYAFET KANUNU (ŞAPKA KANUNU) 1925

İnkılâbın Amacı

- ✦ Türk toplumunun çağdaş medeniyetler gibi yaşamasında görünüşü de önemliydi. Ayrıca kıyafet farklılığı toplumda eşitsizliğe neden oluyordu.
- ✦ Tüm bunlardan dolayı Atatürk, ilk olarak 1925'te **Kastamonu** gezisinde şapka ve kasket kullanmaya başladı. Bu gezinin ardından da meclisten kılık kıyafet kanunu (Halkın söylemiyle ŞAPKA KANUNU) çıkarıldı. (1925)

Devlet memurlarına şapka zorunluluğu getirilmiştir. Din adamı dışındaki kimselerin dini kıyafetler giymesi yasaklanmıştır.

TOPLUMSAL ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

KILIK-KIYAFET KANUNU (ŞAPKA KANUNU) 1925

3 Aralık 1934’de çıkarılan bir kanunla din adamlarının ibadet yerlerinin dışında dini kıyafet giymeleri yasaklandı. (**Diyanet İşleri Başkanı, Patrik ve Haham Başı** bu kuralın dışında tutuldu.)

Bu kanunda kadınların kıyafetleri ile ilgili herhangi bir düzenleme yoktur.

TOPLUMSAL ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

SOYADI KANUNU (1934)

NEDENLERİ

- ✦ Medeni Kanunun uygulanmasından doğan aksaklıkları gidermek.
- ✦ Toplumda ayrılık ifade eden lakapları kaldırarak birliği güçlendirmek.
- ✦ Eşitlik ilkesini güçlendirmek.

Aynı gün **aga, hoca, molla, paşa ve bey** gibi unvanların kullanımı yasaklandı. Osmanlı'dan kalan madalyaların taşınması yasaklandı. Meclis Mustafa Kemal'e **Atatürk** soyadını verdi ve bu soyadı başkalarının kullanmasını yasakladı.

ÖRNEK SORU

Cumhuriyet döneminde;

- I. tekke ve zaviyelerin kapatılması,
- II. kadınlara sosyal ve siyasal hakların verilmesi,
- III. ayrıcalık ifade eden unvan ve lakapların kaldırılması

uygulamalarından hangileriyle çağdaş bir toplum oluşturmaya çalışılmıştır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

TOPLUMSAL ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

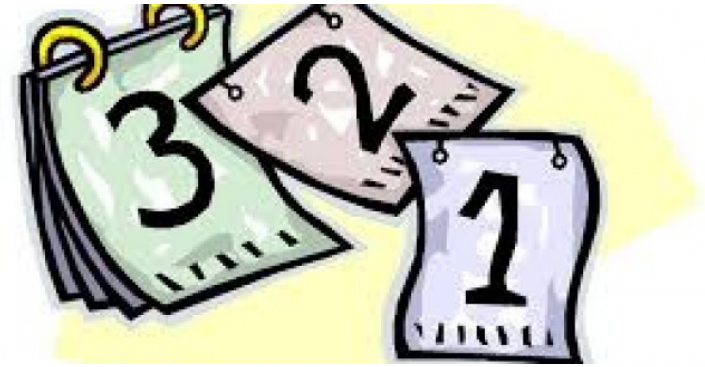
MİLADİ TAKVİMİN KABULÜ (26 ARALIK 1925)

NEDENİ

- ✦ Avrupa ile Türkiye arasındaki ilişkileri kolaylaştırmak

Avrupa'nın saat ölçüsü kabul edildi. 1931'de Avrupaî tarz ağırlık ve uzunluk ölçüleri kabul edildi. 1935'de haftalık tatil Cumadan Pazara alındı. 1928'de uluslararası rakamlar kabul edildi.

Uzunluk ve ağırlık alanındaki değişiklikler ve hafta tatilinin değiştirilmesi Avrupa ile ticari ilişkileri kolaylaştırmaya yöneliktir.

ÖRNEK SORU

- I. Soyadı Kanunu'nun kabul edilmesi
- II. Aşar vergisinin kaldırılması
- III. Takvim, saat ve ölçü-tartı birimlerinde değişikliğe gidilmesi

Yukarıdaki devrimlerden hangileri resmî ve ticarî işlemleri kolaylaştırmaya yöneliktir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) I, II ve III

EKONOMİ ALANINDA YAPILAN İNKILÂPLAR

İZMİR İKTİSAT KONGRESİ (I. İKTİSAT KONGRESİ) 1923

- ✦ Kongrenin toplanma zamanı son derece önemlidir. Çünkü Lozan görüşmeleri, Emperyalist devletlerin bizim tam bağımsızlık ilkemize saygı göstermedikleri için başarısızlıkla sonuçlanmıştır.
- ✦ Görüşmeleri tıkayan meselelerin başında **Kapitülasyonlar** ve **Osmanlı borçları** gelmektedir. Bu Yüzden İzmir İktisat Kongresi, Lozan görüşmelerine bir cevap niteliğindedir.

İzmir İktisat Kongresi, Türk tarihinde ekonomik meselelerin ayrıntılı olarak görüşüldüğü ilk kongredir. Kongreye, Çiftçi, tüccar, esnaf, sanayici, işçi kesimlerini temsil eden 1135 üye katılmıştır.

Kongre, 17 Şubat 1923
Lozan Barış
görüşmelerinin kesildiği
sırada toplanmıştır.

EKONOMİ ALANINDA YAPILAN İNKILÂPLAR

İZMİR İKTİSAT KONGRESİ (I. İKTİSAT KONGRESİ) 1923

“Askeri ve siyasi zaferler ne kadar parlak olurlarsa olsunlar ekonomik zaferler ile taçlandırılmazlarsa sönmeye mahkûmdurlar. Ekonomik bağımsızlık, en az siyasi bağımsızlık kadar önemlidir.”

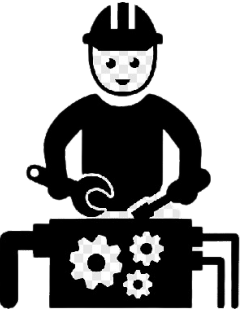
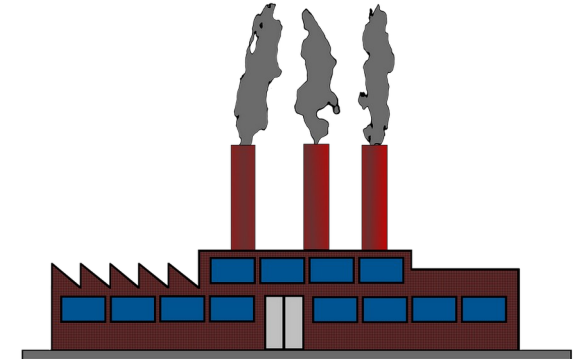
EKONOMİ ALANINDA YAPILAN İNKİLÂPLAR

İZMİR İKTİSAT KONGRESİ (I. İKTİSAT KONGRESİ) 1923

MİSAD-I İKTİSADİ

- Ham maddesi yurt içinde olan sanayi dalları ve işletmeler kurulmalı Küçük işletmelerden büyük işletmelere geçilmeli
- Devlet bankası kurulup, özel teşebbüs desteklenmeli
- Tekelleşmenin önüne geçilmeli
- Teşvik kredisi verilmeli
- Dış rekabet gücü olanlar desteklenmeli
- Devlet ekonomik görevler almalı, özel teşebbüsün yapamadığı işleri devlet üstlenmeli.

EKONOMİ ALANINDA YAPILAN İNKILÂPLAR

İZMİR İKTİSAT KONGRESİ (I. İKTİSAT KONGRESİ) 1923

Kongrenin Önemi

- ✦ Siyasal bağımsızlık yanında ekonomik bağımsızlıkta hedeflenmiştir.
- ✦ Ekonomide "**devletçilik**" ilkesi ortaya çıkmıştır.
- ✦ 1934'te yürürlüğe konulan "Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı" ile kalkınma hamlesi devlet gözetiminde ve müdahalesiyle gerçekleştirilmeye başlandı.
- ✦ Atatürk döneminde Misak-ı İktisadi programı çerçevesinde alınan ekonomik tedbirler sonucu kişi başına düşen millî gelir yükseldi.
- ✦ Altın birikimi arttı.
- ✦ Sanayi, tarım, bayındırlık ve ulaştırma faaliyetlerinde geçmiş yıllara göre mesafe kaydedildi.
- ✦ Türk ekonomisi kendine yetecek hâle geldi.

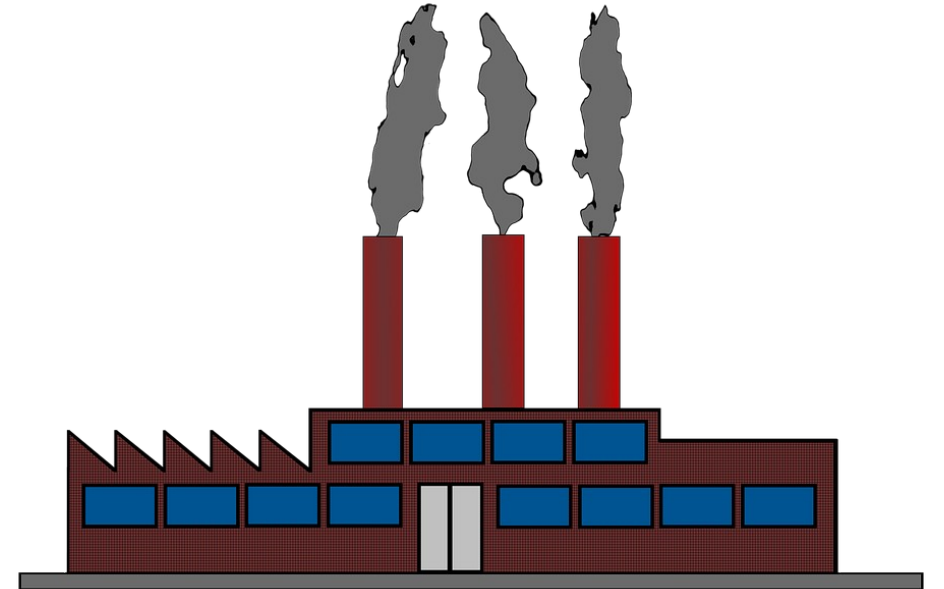
SANAYİ ALANINDA YAPILAN İNKILÂPLAR

TEŞVİK-İ SANAYİ KANUNU -1927

1927’de sanayiye geliştirmek, özel teşebbüse kolaylık sağlamak amacıyla **Teşvik-i Sanayi Kanunu** çıkartıldı.

Bu kanuna göre,

- ✦ Ucuz enerji ve bina saęlandı
- ✦ Taşıma indirimleri sağlandı
- ✦ Vergide muafiyet saęlandı
- ✦ Ulaştırma ve depolama imkânları sağlandı
- ✦ Yeni ürünlere kolaylıklar getirme primleri sağlandı

SANAYİ ALANINDA YAPILAN İNKILÂPLAR

TEŞVİK-İ SANAYİ KANUNU -1927

Yapılan tüm bu kolaylaştırmalara rağmen Teşvik-i Sanayi Kanunu başarılı olamamıştır.

Bu başarısızlığın sebepleri

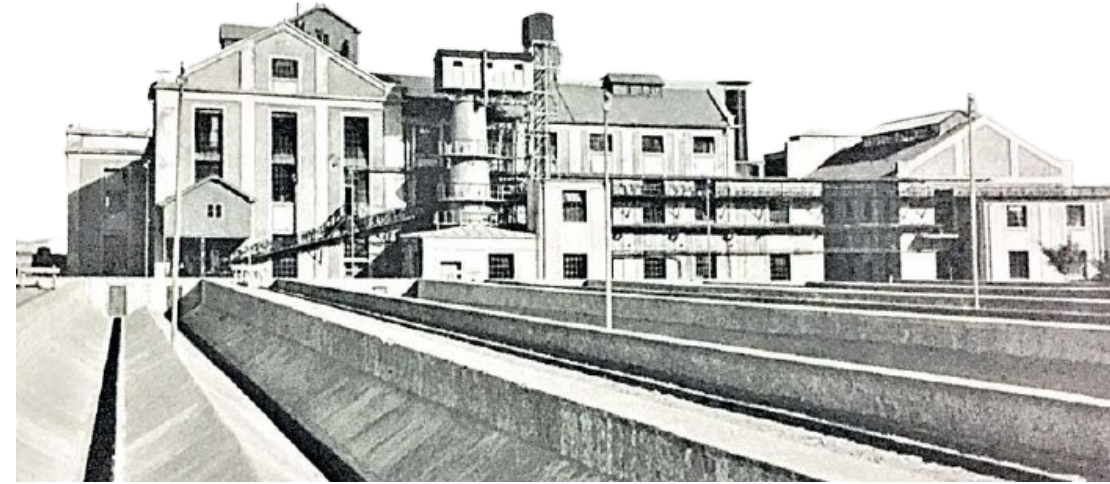
- ✦ Özel teşebbüsün yeterli sermayeye sahip olmaması
- ✦ Teknik bilgi ve eleman eksikliği
- ✦ Makine ve yedek parçaların dışarıdan getirilmesinde yaşanan sorunlar
- ✦ 1929'a kadar sanayiye koruyacak bir gümrük duvarının olmaması
- ✦ **1929 Dünya Ekonomik Buhranı**'nın Türkiye'yi etkilemesi.

SANAYİ ALANINDA YAPILAN İNKILÂPLAR

PLANLI EKONOMİYE GEÇİŞ

- ✦ 1923 İzmir İktisat Kongresinden 1933'te I. Beş Yıllık Kalkınma Planının hazırlanışına kadar ki 10 yıllık süreçte kalkınma beklenen düzeyde gerçekleşemedi.
- ✦ Bu süreçte yalnızca **Uşak**'ta bir şeker fabrikası açılabilirdi. Bu yüzden kalkınmanın devlet eliyle gerçekleştirilmesine karar verildi.

1933'te I. Beş Yıllık Kalkınma Planı hazırlanarak **DEVLETÇİ** ekonomiye geçildi. Bu plan 1934'te uygulanmaya başladı.

Uşak Şeker Fabrikası-1926

SANAYİ ALANINDA YAPILAN İNKILÂPLAR

PLANLI EKONOMİYE GEÇİŞ

✦ I.Beş Yıllık Kalkınma Planı başarı ile uygulandı

Malatya, Bursa, Manisa ve Kayseri’de **Tekstil Sanayi**
Gemlik’te **Yapay İpek**
Paşabahçe’de **Cam**
Beykoz’da **Deri**
İzmit’te büyük bir **Kâğıt Sanayi**
Karabük’te **Demir-Çelik Fabrikası**
kuruldu.

1939’da 2. Beş Yıllık Kalkınma Planı hazırlandı. Ancak bu sırada **II. Dünya Savaşı** çıktığından uygulanamadı.

SANAYİ ALANINDA YAPILAN İNKILÂPLAR

SANAYİ ALANINDA ATILAN DİĞER ADIMLAR

- ✦ 1925'te yabancıların elinden sigara tekeli (**Reji idaresi**) satın alındı. (Milliyetçilik ve Devletçilik ilkesi ile ilgilidir.)
- ✦ 1925'te sanayicilere kredi sağlamak için **Sanayi ve Maadin Bankası** açıldı. (Daha çok Devletçilik ilkesi ile ilgilidir.)
- ✦ 1933'te bu bankanın yerine **Sümerbank** kuruldu. (Daha çok Devletçilik ilkesi ile ilgilidir.)
- ✦ 1935'te maden işleriyle uğraşmak için **Etibank** ve **MTA** kuruldu. (Daha çok Devletçilik ilkesi ile ilgilidir.)

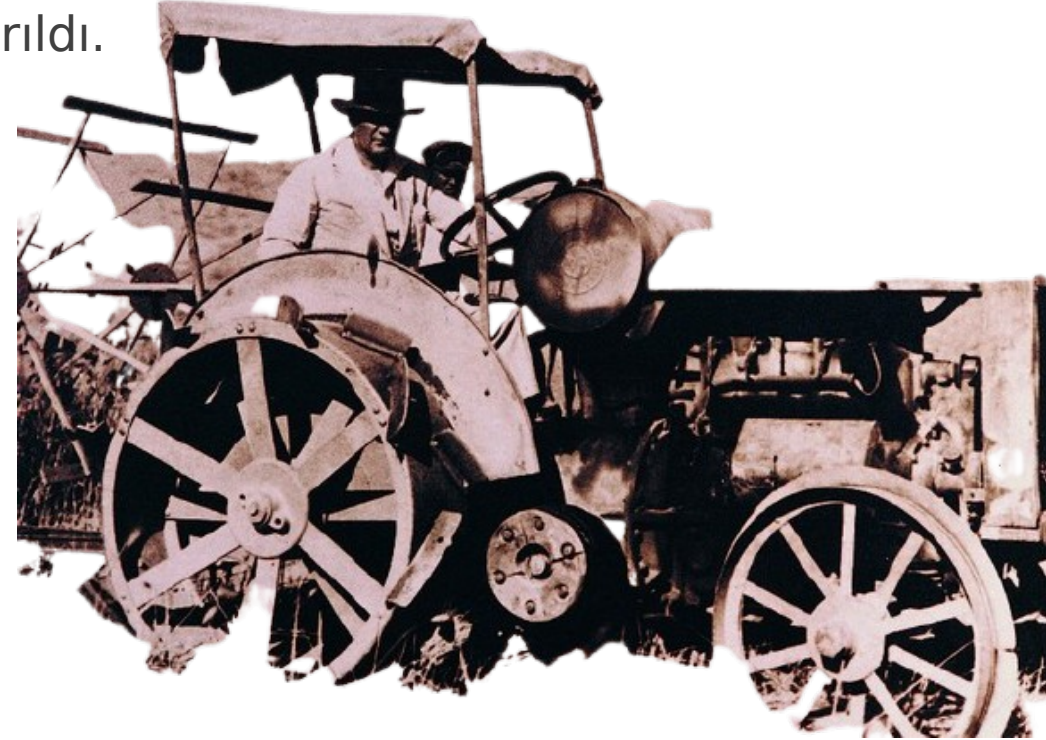
TARIM ALANINDA YAPILAN İNKILÂPLAR

- ✦ 1925'te sadece çiftçiden alınan **Aşar Vergisi** kaldırıldı.

Aşar vergisi sadece köylüden alınan bir vergidir. Köylü ve kentli herkesi eşit hale getirdiği için bu inkılâp Atatürk ilkelerinden **Halkçılıkla** ilgilidir.

- ✦ 1925'te **Atatürk Orman Çiftliği** kuruldu.

Atatürk Ankara'nın bataklık olan bir bölgesini özellikle seçti. Burada bir şey yetişmez diyenlere modern tarım yöntemlerini uygulamalı olarak göstermeyi amaçladı. Bu çiftlik modern tarım yöntemlerinin uygulandığı ilk örnek oldu.

TARIM ALANINDA YAPILAN İNKILÂPLAR

- ✦ 1926'da tütün tekellerini elinde bulunduran reji idaresinin (bedeli verilerek) imtiyazları elinden alındı.

Bu İnkılâp ekonomimizi bağımsız hale getirmeyi amaçladığı için **MİLLİYETÇİLİK**, satın alan devlet olduğu için **DEVLETÇİLİK** ilkesi ile ilgilidir.

- ✦ Köylüye ucuz kredi verebilmek için Ziraat Bankası olanakları artırıldı.

TARIM ALANINDA YAPILAN İNKILÂPLAR

- ✦ Köylüye kooperatifi özendirmek amacıyla **Tarım Kredi Kooperatifleri** kuruldu.
- ✦ Tarımda bilimsel araştırmalar yapılabilmesi için **Yüksek Ziraat Enstitüsü** kuruldu.
- ✦ 1929'da topraksız çiftçiye toprak verilmesi hakkında kanun çıkartılarak tarım reformu için ilk adım atıldı.

**Yüksek Ziraat
Enstitüsü**

TİCARET ALANINDA YAPILAN İNKİLÂPLAR

- ✦ Atatürk döneminde ekonominin temel hedefi milli ve bağımsız olmaktır. Ticaret konusunda da bu amaçla çok önemli adımlar atılmıştır.

ÖNEMLİ

Ekonomik bağımsızlık için atılan adımlar öncelikle **MİLLİYETÇİLİK** ilkesinin gereğidir. Devletçilik ilkesi ile karıştırmamaya dikkat etmeliyiz. Ekonomi alanında yapılan tüm inkılâplar devletçilik olmayabilir.

TİCARET ALANINDA YAPILAN İNKILÂPLAR

- ✦ Lozan Barış Antlaşması ile kapitülasyonlar ve **Duyun-u Umumiye'de** (Genel Borçlar İdaresi) kaldırıldı.

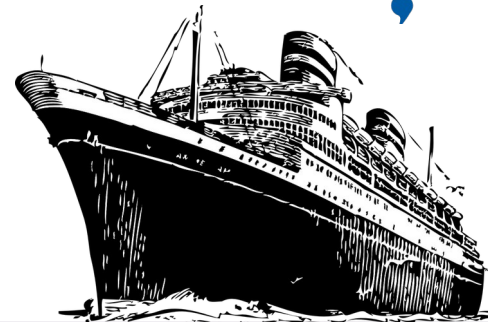
Böylece ekonomimizin bağımsızlığı için en büyük engel ortadan kalktı.

- ✦ Özel girişimciye kredi sağlamak amacıyla Türkiye'nin ilk özel bankası olan **Türkiye İş Bankası** kuruldu.

- ✦ 1 Temmuz 1926'da **Kabotaj Kanunu**
Bu kanunla Türk karasularında gemi işletmesi hakkı sadece Türk denizcilerine verilmiştir.

TÜRKİYE BANKASI

TİCARET ALANINDA YAPILAN İNKILÂPLAR

- ✦ 1929 yılında Türk üreticisini koruyacak gümrük tedbirleri alındı.
- ✦ 1930'da Türk parasının değerini korumak, Türk ekonomisine yön vermek amacıyla **Merkez Bankası** kuruldu.

TÜRKİYE CUMHURİYET
MERKEZ BANKASI

SAĞLIK ALANINDA YAPILAN İNKILÂPLAR

- ✦ Mustafa Kemal, diğer alanlarda olduğu gibi sağlık alanında da çağdaş ülkelerin düzeyine gelmemizi sağlayacak bir sistem kurulması gerektiğini düşünüyordu.

Süreç, daha Kurtuluş Savaşı yıllarında “**Sıhhiye ve Muavenet-i İçtimaiye Vekâleti’nin** (Sağlık Bakanlığı) kurulması ile başlamıştır.

SAĞLIK ALANINDA YAPILAN İNKİLÂPLAR

- ✦ 1925 yılında Doktor **Refik Saydam**'ın sağlık bakanı olması ile sağlık alanındaki atılımlarda hızlanmıştır.

1923 de 86 kuruma sahip olan sağlık bakanlığı 1930'da 182 kuruma ulaşmıştır. Yurdun her yerinde **Numune Hastaneleri** açılmıştır.

SAĞLIK ALANINDA YAPILAN İNKILÂPLAR

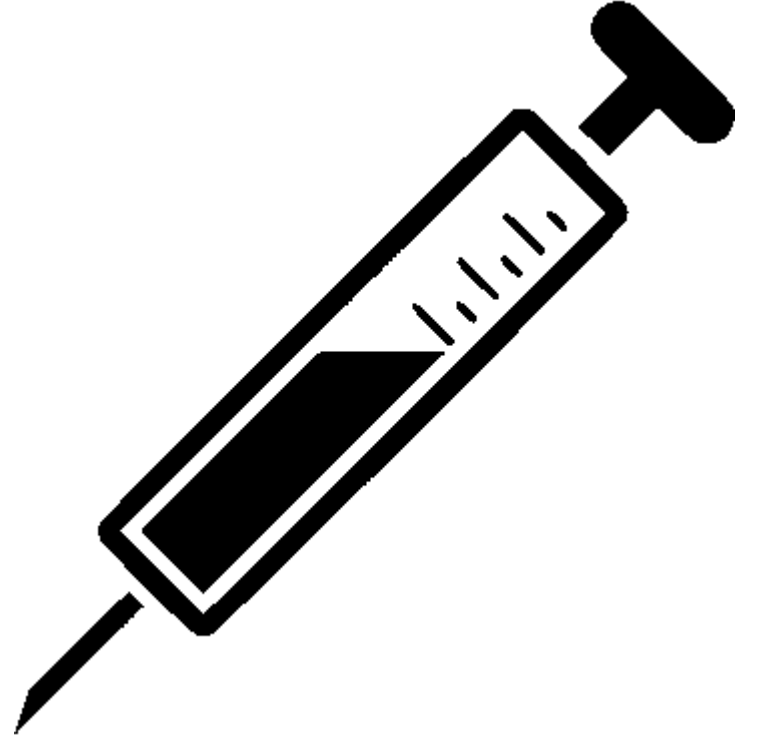
Cumhuriyet döneminde bulaşıcı ve salgın hastalıklarla mücadele etmek için;

- ✦ 1925'te *Trahomla Savaş Kanunu*,
- ✦ 1926'da *Sıtma Mücadelesi Kanunu*,
- ✦ 1930'da *Umumi Hıfzıssıhha Kanunu*, çıkarıldı.

Tüm bu önlemler sayesinde;

Verem, sıtma, trahom, frengi kontrol altına alındı.

Veba, çiçek, tifüs, kolera gibi hastalıklar neredeyse hiç görülmez oldu.

SAĞLIK ALANINDA YAPILAN İNKILÂPLAR

- ✦ Tüm bu çalışmalara katkıda bulunan önemli bir kurum da.

Türk Kızılay'ıdır

1868'de "Osmanlı yaralı askerlere yardım cemiyeti" adıyla kurulan Kızılay, 1877'de "**Osmanlı Hilali Ahmer Cemiyeti**" adını almıştır. 1935'te ise "**Türkiye Kızılay Cemiyeti**" olmuştur.

Teşekkürler

"Gençler! Cesaretimizi takviye ve idame eden sizlersiniz. Siz, almakta olduğunuz terbiye ve irfan ile insanlık ve medeniyetin, vatan sevgisinin, fikir hürriyetinin en kıymetli timsali olacaksınız. Yükselen yeni nesil sizsiniz. Cumhuriyeti biz kuruyoruz, siz yükseltecek ve yaşatacaksınız."

K. Atatürk

HAZIRLAYAN

Nevşehir Diriliş Kız Anadolu İmam-Hatip Lisesi

cappadocia

Gökhan MUTLU
Tarih Öğretmeni

diriliskaihl.meb.k12.tr

